telů a pojištěných a sice musí býti při každém hlasování majorita $^3/_4$ všech přítomných. Zaměstnatelé jsou povinni vyplatiti úplné příspěvky ve stanovených platebních lhůtách; jsou však též oprávněni odečísti díl tohoto příspěvku na dělníka vypadající při pravidelné výplatě (mzdy) nebo nejpozději do jednoho měsíce (§§ 33 a 36). Ku zřízení reservního fondu užiti jest ročně nejméně 0·2% ročního příspěvku všech příspěvků pokladních (§ 27). Tato ustanovení mohou býti ovšem stanovami změněna ve prospěch dělníků. Při nemocenských pokladnách jsou dále podnikatelé povinni k tomu, aby poskytovali potřebné zálohy neúročně, nestačí-li stav nemocenské pokladny k uhražení běžných výdajů; rovněž mají podnikatelé ze svého nésti onen obnos, který nestačí ze zákonných příspěvků ku stanovení shora naznačených nejmenších dávek pokladny.

IV. Organisace.

Organisace pokladny nemocenské souhlasí v podstatě s organisací nemocenské pokladny okresní, jenže nutno dbáti při tom zásadného rozdílu mezi zřízením soukromým a státním. Oběma pokladnám udílí se práva korporační (§ 15), podléhají stejně státnímu dohledu, správu jich obstarává generální shromáždění, výbor dohlédací a přednosta; ve všech těchto sborech má se podnikatelům i dělníkům dostati přiměřeného zastoupení (§§ 17, 18). Bližší ustanovení ve všech těchto směrech mají obsahovati stanovy, které podléhají schválení zemského úřadu. Státní ingerence odnáší se ku právu úplného dozoru nad správou, příslušejícímu politickému úřadu okresnímu (§ 19), a záleží dále v opatření toho, aby správní úřad dobýval zadržalé příspěvky (§ 38), a konečně v tom, že může vláda za jistých podmínek zrušiti okresní a závodní pokladny.

Důležitá jsou nařízení co do zřízení pokladničních jednot. Úlohou jednot jest zvláště zřizovati ústavy pro společné zájmy jmenovitě lékárny, nemocnice, společné uložení kapitálu pro svazky pokladen (§ 39). I nemocenské pokladny mohou tvořiti takovéto jednoty ku naznačeným účelům; není pochyby, že přednosta pojišťovacího ústavu společenstevního může býti organem ústřední správy při jednotách pokladen nemocenských, jakkoli v zákonu výslovného ustanovení o tom není. Tímto ustanovením poskytnuta jest možnost, aby všechny továrny jak co do pojišťování úrazového tak i nemocenského vedeny byly společným ústředním orgánem, čímž docíliti lze správy netoliko levnější, nýbrž i správy ve vlastním slova smyslu.

Pokladny pomocné (registrované).

I. Pojem.

Pomocné pokladny jsou všecky ony spolky, které mají za účel vzájemné pojištění nebo podporu členů a jich rodin v případu nemoci, smrti, invalidity, slabosti ve stáří, v nouzi o práci a pod. (spolky nemocenské, pohřební spolky, pohřební pokladny, pokladny podpůrné). Instituce pomocných pokladen dospěla neobyčejného rozvoje zvláště v Anglii, kde nazývají se tyto spolky »Friendly Societies« (přátelské společnosti); v druhé řadě stojí tu právo německé, které má vlastní zákon o pomocných pokladnách ze dne 6. dubna 1876. V Rakousku bylo r. 1890 spolků pro nemocenskou podporu a pohřebních spolků 2433, 178 ústavů pensijních a zaopatřujících na případ stáří, 1686 spolků vojenských vysloužilců. Tyto spolky spočívají částečně na zákonu spolkovém ze dne 26. listopadu 1852, částečně na zákonu ze dne 15. listopadu 1867; leč zákony tyto velmi málo hodily se na zmíněné instituce. Nechtěly ť a nemohly též se ústavy

tyto s jedné strany podvoliti přísným normám platícím pro pojišťovny, s druhé strany vedla úplná svoboda co do určování příspěvků zajištěná zákonem spolkovým z r. 1867 a nekontrolovaná správa jmění k četným škodlivým důsledkům, jakož se opětně ukázalo při stroskotání nemocenských spolků neprakticky zařízených a spravovaných. Tyto zlořády vyvolaly zákonné upravení, které stalo se skutkem v zákonu o registrovaných pokladnách ze dne 16. července 1892 č. 202 ř. z.

II. Ustanovení zákonná.

1. Účel, členství, místní obvod, stanovy pomocných pokladen: Dle § 1 spadají pod tento zákon spolky na vzájemnosti spočívající, které mají za účel pojistiti členy své; účel tento obmezuje se však na pojištění:

a) nemocenských podpor,

b) pohřebného,

c) důchodu invalidního nebo na případ stáří,

d) podpor vdov a sirotků,

e) konečně na pojištění určité sumy peněz dané některým členem na prospěch třetí osoby, zvláště za věno nebo výbavu dítěti.

Důchod pojištěný u pomocné pokladny v některém z naznačených odvětví pojištění nesmí obnášeti týdně více než 14 zl., pohřebné nesmí přesahovati obnos 200 zl. a pojištění jisté sumy peněz na prospěch kohosi třetího nesmí jíti nad 1000 zl. Pomocná pokladna jest též oprávněna poskytovati výpomoc svým členům, kteří jsou bez práce, a dáti jim podporu na cestu, jsou-li nuceni hledati si výdělek, dále prostředkovati jim práci, zříditi pro ně čítárnu a knihovny; činnost pomocné pokladny jest co do nemocenské podpory obmezena na osoby bydlící nebo zaměstnané v politickém okresu, v němž má pokladna své sídlo (§ 3).

Stanovy pomocných pokladen mají vytknouti: jméno, účel, sídlo a territoriální obvod působnosti pokladny; podmínky a formu přistoupení i vystoupení členstva, podmínky pojištění; sestavení, složení a působnost představenstva a výboru dozorčího; složení příslušnost, způsob usnášení a výhradnou působnost valné hromady; hlasovací právo členstva; podmínky změny stanov a rozpustění pokladny; způsob sdělání a zkoumání ročních účtů; ustanovení, jak naloží se se jměním pokladny v případu, že by byla rozpuštěna; zastoupení pokladny na venek a formy právoplatných jednání; formu, ve které dějí se vyhlášky pokladny; pojmenování členů prvního představenstva nebo těch osob, které mají provésti registraci pomocné pokladny.

2. Zápis do rejstříku a právní osobnost pomocných pokladen.

Stanovy sluší k účelu zápisu (registrace) předložiti v 5 stejnopisech politickému úřadu okresnímu, který zašle je pak politickému úřadu zemskému. Zápis lze jen tehdy odepříti, nevyhovují-li stanovy požadavkům tohoto zákona anebo příčí-li se jiným platným zákonům. Pomocná pokladna má si dáti nějaké jméno, které by ji odlišovalo od jiných již zapsaných pokladen v obvodu politického úřadu zemského a ku jménu tomu připojiti jest dodatek: »zapsaná (registrovaná) pomocná pokladna« (§ 5). Rejstřík o pomocných pokladnách vede se u politické vlády zemské a jest veřejný. Do rejstříku zanáší se jméno, účel a sídlo pokladny, dále jméno a bydliště členů představenstva (§ 6). Zapsaná pomocná pokladna může na své jméno nabývati práv a vcházeti v závazky, před soudem žalovati

a žalována býti. Za všechny závazky pokladny ručí věřitelům jedině jmění pokladny (§ 8).

3. Samospráva a organisace pomocných pokladen.

Představenstvo volí se valnou hromadou ze svéprávných řádných členů; členové představenstva musí býti rakouskými občany státními (§ 9). Valná hromada skládá se ze řádných členů pomocné pokladny, kteří dokonali již 21. rok věku svého. Ve stanovách lze vysloviti, že ve valné hromadě mohou býti zastoupeni i podpůrní členové a to až do $^1/_3$ všech hlasů. Má-li pokladna nad 1000 členů, musí sestávati valná hromada z delegátů, jichž musí býti nejméně 20 a dvakráte tolik, co členů představenstva (§ 10). Pomocná pokladna musí míti výbor dozorčí, který kontroluje vedení celé činnosti a může kdykoli k tomu nahlédati (§ 11). Obligatorním jest též zřízení soudu rozhodčího ku rozhodování sporů mezi pojištěnými osobami a pokladnou (§ 12).

Pokladny pomocné mohou se spojiti v jednotu pokladen, jichž účelem jest zvláště: zříditi reservní fond jednoty, společné uložení kapitálů, prováděti kontrolu správy jednotlivých pokladen, ustanoviti společné úředníky, činiti smlouvy s lékaři, lékárnami a nemocnicemi, zřizovati vlastní nemocnice a lékárny dle zákonných předpisů a konečně vésti statistiku (§ 14). Předpisy o registraci platí obdobou též při jednotách pokladen (§ 15).

4. Předpisy o správě a o dobrovolném rozpuštění. Jako nemocenskou podporu lze členům poskytnouti podporu peněžitou, lékařské ošetřování, léky a jiné léčebné prostředky, ošetřování v některé nemocnici, jakož i vhodné prostředky k ulehčení tělesných bolestí nebo nedostatků; tato nemocenská podpora může trvati nejvýše po 2 léta (§ 16). Každá pomocná pokladna má nastřádati pro účely nemocenské podpory reservní fond ve výši dvojnásobného ročního průměrného vydání za posledních pěti účetních let a udržovati fond stále v této výši. Místo této pevné míry lze však provésti každého pátého roku technicko-pojišťovací odhad příjmů a závazků pomocné pokladny a výsledek tohoto odhadu rozhodným jest pro nastřádání reservního fondu (§ 17). Pojištění důchodů invalidních a důchodů na případ stáří, a pojištění vdov a sirotků možným jest jen tenkráte, když přistoupí k tomu nejméně 200 osob.

Plán pojišťovací podléhá prozkoumání a schválení ministra vnitra (§ 19). Nárok na důchod invalidní nepřísluší aspoň po 3 smluvená léta (doba karenční), vyjímaje ovšem případy invalidity způsobené úrazem. Totéž platí též při pojištění vdov a sirotků (§ 19). Dále musí býti zůstavena možnost vystoupiti z pojištění, při čemž má člen nárok na jisté odbytné, které obnášeti má nejméně 50% a nanejvýš 80% hodnoty dosavadního pojištění jevícího se dle poslední závěrky účetní (§ 21). Každého pátého roku má se provésti technicko-pojišťovací odhad důchodu invalidního a důchodu na případ stáří, dále pojištění vdov a sirotků; výsledek odhadu tohoto dlužno sděliti s úřadem dohlédacím (§ 22). Nárok na vdovskou podporu smí býti přiznán jedině té manželce, s kterou byl člen pokladny oddán v době, kdy pojištění bylo uzavřeno (§ 23). Požitek podpory sirotčí poskytnouti se smí jen po určitou hranici věkovou, která nepřestupuje 20. rok života. Výjimky připouští se jen při úplné nezpůsobilosti ku výdělku sirotků pro jich fysické (tělesné) nebo duševní vady (§ 24). Při všech druzích podpor musí statutární příspěvky býti ku podporám pokladnou poskytnutým v takovém poměru, aby podpory tyto byly přibližně dle zásad techniky po-

jišťovací uhraženy příspěvky. Úhrada vedlejších potřeb (účelů) zákonem připuštěných opatřiti se má z příspěvků, které sluší vybírati a spravovati odděleně od příspěvků pojišťovacích, což vytknouti jest ve zvláštním návrhu (§ 27). K jiným účelům, než stanovami označeným, k úhradě výloh správních a k nastřádání zálohy nesmí se ani příspěvky na členech vybírati, ani upotřebiti jmění pokladny (§ 28). Jmění registrované pomocné pokladny uložiti lze jen v cenných papírech poskytujících pupilární (sirotčí) jistoty a v hypothékách povahy podobné, v poštovní spořitelně nebo v některé rakouské spořitelně, v nemovitostech úrok nesoucích ač nejsou-li zadluženy nad $^1/_3$ kupní ceny. Nemovitostí nenesoucích úroků smějí pomocné pokladny nabývati toliko k vlastnímu upotřebení svému jako obchodních místností, nemocnic (léčebných ústavů) atd. (§ 29).

Vyjde-li z ročních závěrek účetních nebo z občasných odhadů na jevo, že příjmy některého odvětví pojišťovacího nestačí k úhradě převzatých závazků nebo k nastřádání záloh, sluší ihed nepoměr ten odstraniti, v případech nutných zvýšiti příspěvky nebo snížiti dávky (§ 31).

Pokladnu lze rozpustiti, usnese-li se na tom valná hromada za souhlasu nejméně $^4/_5$ všech zastoupených hlasů (§ 32).

5. Státní dohled. Registrované pomocné pokladny podléhají dohledu státnímu; dohlédacími úřady jsou politické okresní a zemské úřady a ministerstvo vnitra (§ 33). Dohlédacímu úřadu sluší koncem každého kalendářního roku nejdéle do 3 měsíců předložiti: výroční zprávu, účetní závěrku, výkaz o stavu a uložení zálohy a zprávu statistickou (§ 34). Dohlédací úřad bdí nad tím, aby se šetřilo zákonných a statutárních předpisů, a může k tomu cíli kdykoli nahlédnouti v řízení pokladny, revidovati i pokladny jednoty, zastaviti usnesení příčící se zákonům a stanovám a uložiti tresty pořádkové až do 100 zl., po případě tresty vězením až do 14 dnů (§ 35).

Dohlédací úřad může rozpustiti pokladnu, nezaplatí-li více než $^1/_4$ členů příspěvků a pokladna jich nevymáhá, byvši úřadem dohlédacím k tomu vyzvána; dále nesplatí-li pokladna do 4 neděl po vyzvání úřadu dohlédacího splatné a uznané podpory; svolí-li valná hromada k tomu, aby se užilo jmění pokladny k účelu příčícímu se zákonu nebo stanovám nebo učiní-li hromada usnesení odporující zákonům nebo stanovám; konečně tehdy, když pokladna nevyhoví vyzvání, aby pojišťovací plán svůj změnila (38).

6. Ustanovení závěrečná. Pohledávek pojištěným příslušejících nelze ani do exekuce vztáhnouti ani stíhati jich zjišťovacím opatřením. Vyjmuty jsou pohledávky na poskytnutí výživy, které zákon poskytuje oproti pojištěnému ve prospěch jistých osob (§ 42). Zápisy do rejstříku pomocných pokladen jsou prosty poplatků a kolků, rovněž všechna projednávání, smlouvy a listiny potřebné k odůvodnění a odvození právních poměrů mezi pomocnou pokladnou a pojištěnými a konečně všechna podání k úřadu dohlédacímu (§ 43). Pomocné pokladny osvobozeny jsou od daně z výdělku a příjmů a podléhají ekvivalentu poplatkovému jen co do nemovitého jmění obnosem $1^1/_2\,\%$ (§ 43 a zák. ze dne 15. dubna 8185 č. 51. ř. z.).

Pokoutníci.

I. Pojem.

Dle předpisů nyní platných jsou všeobecně k zastupování stran ve věcech sporných i nesporných, jakož i k provádění všech prací právnických